

1100 kilometrlik sualtı "yaşıl dəhliz" layihəsinin praktiki icrası yaxınlaşır

Prezident İlham ƏLİYEV: "Bu, "Cənub qaz dəhlizi"ndən də daha böyük layihə olacaq"

2022-ci il dekabrın 17-də Buxarestdə imzalanan "Azərbaycan Respublikası, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan Hökumətləri arasında "yaşıl enerji"nin inkişafı və ötürülməsi sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında Saziş"də nəzərdə tutulan məsələlərin gerçəkləşməsi istiqamətində tədbirlər davam edir. Bu günlərdə Rumıniya paytaxtında sazişin icrası məqsədilə 8-ci Nazirlər-Rəhbər Komitənin iclasının keçirilməsi də deyilənləri təsdiqləyir.

Təbii ki, hər hansı bir ixrac layihəsinin həyata keçirilməsi öncədən genişmiqyaslı işlərin görülməsini, infrastrukturun yaradılmasını tələb edir. Elektrik enerjisinin ötürülməsinin isə üstəlik özünəməxsus çətinlikləri və spesifik cəhətləri var. Dənizin dibi ilə uzanacaq 1100 kilometrlik "yaşıl dəhliz" də bu qəbildən olan layihədir. Odur ki, Buxarestdə keçirilən sözügedən tədbirdə layihənin CESI şirkəti tərəfindən həyata keçirilən texniki-iqtisadi əsaslandırmasının (TİƏ) cari vəziyyəti, birgə müəssisənin təsis edilməsi ilə bağlı görülən işlər, "yaşıl enerji" dəhlizinin fiber-optik komponenti, həmçinin Bolqarıstanın layihəyə inteqrasiyası imkanlarına və digər istiqamətlərə dair məsələlər müzakirə edilib.

"Xəzər-Qara dəniz-Avropa Yaşıl Enerji Dəhlizi" layihəsinin texniki-iqtisadi əsaslandırmasının ilkin nəticələrinin təqdimatının isə cari ilin noyabrında ölkəmizin evsahibliyi edəcəyi COP29 çərçivəsində nəzərdə tutulur. Buxarestdəki iclasda iştirak edən energetika naziri Pərviz Şahbazov bunları vurğulayaraq, həmçinin layihənin statusu, digər komponentləri, atılacaq növbəti addımlar, eləcə də Mərkəzi Asiya ölkələri ilə Azərbaycan arasında qurulacaq "yaşıl enerji" dəhlizinin inkişafı ilə bağlı fikirlərini bölüşüb.

Yeri gəlmişkən xatırladaq ki, Qazaxıstan və Özbəkistan da özlərinin istehsal etdikləri bərpaolunan enerjini Azərbaycan üzərindən bu dəhlizə qoşmaq qərarındadırlar. Deməli, ölkəmiz "yaşıl enerji"nin həm də tranzitini həyata keçirəcək. "Bizim planlarımız, istədiyimiz həyata keçsə, Özbəkistan və Qaza-

xıstandan Xəzər dənizindən keçərək Azərbaycana, Gürcüstana, Türkiyə və Rumıniyaya uzanacaq kabel xətti inşa edə bilirik. Yəni bu layihə "Cənub qaz dəhlizi"ndən də daha böyük layihə olacaq. Amma bizim əməkdaşlığa, eyni zamanda koordinasiyaya ehtiyacımız var", - deyərək dövlətimizin başçısı cari il iyulun 20-də II Şuşa Qlobal Media Forumunda bu barədə fikirlərini demişdir.

Dövlətimizin başçısı, həmçinin bildirmişdir ki, bizim həm texniki, həm də iqtisadi sahədə böyük potensialımız var. Texniki baxımdan dənizdə külək enerjisi potensialı 157 qiqavattır. Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının hesablamları göstərir ki, iqtisadi baxımdan quruda günəş və külək stansiyaları vasitəsi ilə 27 qiqavat həcm istehsal edə bilirik: "Bununla yanaşı, biz texniki əsaslandırma işləri həyata keçiririk. Söhbət Xəzər dənizindəki külək enerji stansiyalarından Rumıniyaya Qara dənizin dibi ilə uzanacaq elektrik kabel layihəsindən gedir. Orada da potensial dörd qiqavattır. Biz "ACWA Power" şirkəti ilə saziş imzalamışıq ki, istehsal edilən bərpaolunan enerjinin saxlanması şəraiti olmalıdır".

Beləliklə, bərpaolunan enerjinin inteqrasiya edilməsi üçün münasib interkonnektorların yaradılması zamanın tələbidir. Buna görə Rumıniya, Gürcüstan və Azərbaycan arasında Qara dənizdən

çəkiləcək elektrik xətti olduqca vacibdir. Bərpaolunan enerji mənbələrindən elektrik enerjisini Rumıniya və Macarıstan ərazisindən Avropa İttifaqına gətirməklə bu layihə təchizatın təhlükəsizliyini gücləndirməyə kömək edəcək.

Bu günlərdə Buxarestdə keçirilən tədbirdə birgə müəssisənin təsis sənədlərinin imzalanması ilə layihə yeni mərhələyə qədəm qoyur. Müzakirələrdən sonra Azərbaycan, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstanın sistem operatorları - "AzərEnerji", "Gürcüstan Dövlət Elektrosistem", "Transelectrica", MVM arasında birgə müəssisənin Buxarest şəhərində yaradılmasını nəzərdə tutan "Səhmdar Müqaviləsi", həmçinin iclasın yekunlarına dair Protokol imzalanıb. Birgə müəssisə və işçi qrupa müəyyən edilmiş müddət ərzində layihənin texniki-iqtisadi əsaslandırmasının tamamlanması üçün məsləhətçi şirkətlə birgə prosesləri sürətləndirmək, nazirlərin növbəti görüşünədək birgə müəssisənin fəaliyyət planının hazırlanması və layihə üzrə biznes modellərlə bağlı məsləhətləşmələrə başlamaq tapşırılıb.

Birgə müəssisə - Yaşıl Enerji Dəhlizi Enerji Şirkəti layihənin texniki-iqtisadi əsaslandırmasını maliyyələşdirəcək, TİƏ-nin hazırlanması və icrası proseslərinə nəzarətə məsul, iştirakçı ölkələr tərəfindən həvalə edilmiş tə-

dbirləri həyata keçirən qurum kimi fəaliyyət göstərəcək. "Yaşıl enerji" dəhlizinin əsas resurs mənbəyi - Azərbaycan Avropa ölkələrinin bərpaolunan enerji sahəsində də əsas tərəfdaşlarından biri olacaq.

Macarıstanın Baş naziri Viktor Orbanın mətbuat katibi Zoltan Kovaç bu ölkənin xarici işlər naziri Peter Siyar-toya istinadla bildirib ki, gələcəkdə "yaşıl enerji"ni Azərbaycan və Gürcüstandan Macarıstan və Rumıniyaya idxal etməyə imkan verən layihə praktiki icrasına yaxınlaşır. Belə ki, "yaşıl enerji" sahəsində Macarıstan-Azərbaycan-Gürcüstan-Rumıniya tərəfdaşlığına dair Buxarestdə keçirilən görüşdə nazir bu çətin zamanlarda milli təhlükəsizliyin əsas elementi kimi enerji təhlükəsizliyinin vacibliyini vurğulayıb.

Nazir, həmçinin "yaşıl enerji" dəhlizi layihəsinin Gürcüstandan və Azərbaycandan yeni enerji mənbələri təqdim edəcəyini, Macarıstanın enerji istehlakında dayanıqlığını artıracağını deyib.

Rumıniyanın energetika naziri Sebastian-İoan Burduja da "yaşıl dəhliz" layihəsinin reallaşdırılmasının ölkəsi üçün milli təhlükəsizlik məsələsi olduğunu vurğulayıb.

*Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"*